

Pseudo-Hippodamos

Fragmenta (Sp.)

H. Thesleff, The Pythagorean texts of the Hellenistic period. Abo Akademi, 1965

Περὶ εὐδαιμονίας

Fr. 1 = Stobaios, Anthologium IV, 39, 26; p. 908 He. (Mullach 2; p. 9)

Ἴπποδάμου Θουρίου ἐκ τοῦ Περὶ εὐδαιμονίας.

Τῶν ζώων τὰ μὲν ἐστὶ δεκτικὰ τᾶς εὐδαιμονίας, τὰ δὲ ἄδεκτα. καὶ δεκτικὰ μὲν ὅσα λόγον ἔχει· ἅ μὲν γὰρ εὐδαιμονία οὐκ ἄτερθεν ἀρετᾶς, ἅ δὲ ἀρετὰ ἐγγίνεται τῷ λόγον ἔχοντι πρῶτον· ἄδεκτα δὲ <ὅσα λόγον οὐκ ἔχει· οὔτε γὰρ τὸ ὄψιος ἄμοιρον δέχεται τᾶς> ὄψιος ἔργον ἢ τᾶς ὄψιος ἀρετάν, οὔτε τὸ (τῷ) λόγῳ ἄμοιρον (ἦ) τὸ τῷ λόγον ἔχοντος ἔργον ἢ τὰν τῷ λόγον ἔχοντος ἀρετάν. ἅ δ' εὐδαιμονία καὶ ἀρετὰ τῷ λόγον ἔχοντι ἅ μὲν ὡς ἔργον ἅ δ' ὡς τέχνα τίς ἐστι. τῶν δὲ λόγον ἔχόντων ζώων τὰ μὲν ἐστὶν αὐτοτελέα, ὅσα δι' αὐτὰ τέλεά ἐστι καὶ οὐδενὸς ἐπιδεῖ τῶν ἔξωθεν οὔτε ποτὶ τὸ ἦμεν οὔτε ποτὶ τὸ καλῶς ἦμεν· τοιοῦτος δὲ κα εἶη ὁ θεός. οὐκ αὐτοτελέα δὲ ὅσα μὴ δι' αὐτὰ τέλεά ἐστι, ποτιδέεται δὲ καὶ τᾶς ἔξωθεν αἰτίας· τοιοῦτος δὲ κα εἶη ὁ ἄνθρωπος. τῶν δὲ οὐκ αὐτοτελέων τὰ μὲν ἐστὶ τέλεα τὰ δ' οὐ τέλεα. καὶ τέλεα μὲν ὅσα καὶ παρὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν καὶ παρὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας γίνονται. καὶ παρὰ μὲν τὴν αὐτῶν, τῷ καὶ φύσιν ἀγαθὰ καὶ προαίρεσιν ποτενέγκασθαι· παρὰ δὲ τὰς ἔξωθεν, τῷ εὐνομίαν καὶ ἐπιστάτας ἀγαθῶς λαβεῖν. οὐ τέλεα δὲ τὸ ἦτοι μὴδ' ἑτέρῳ τούτων κοινωνάσαντα, ἢ τινὸς αὐτῶν, ἢ τὰ καθόλου φαῦλα ὑπάρχοντα καττὸν γὰρ τρόπον τᾶς ψυχᾶς· τοιοῦτος δὲ κα εἶη θάτερος ἄνθρωπος. τῶν δὲ τελέων ἀνθρώπων δοιαὶ διαφοραὶ· τοὶ μὲν γὰρ ἐντὶν αὐτῶν καττὰν φύσιν τέλειοι, τοὶ δὲ καττὸν βίον· καὶ καττὰν φύσιν μὲν μόνοι οἱ ἀγαθοί· οὔτοι δὲ κ' εἶεν τοὶ ἔχοντες τὰν ἀρετάν· ἅ γὰρ ἀρετὰ τᾶς ἐκάστου φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότητας ἐστίν· ἅ μὲν τῷ ὀφθαλμῷ τᾶς τῷ ὀφθαλμῷ φύσιος ἀκρότας καὶ τελειότητας· ἅ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τᾶς τῷ ἀνθρώπῳ φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότητας· καττὸν βίον δὲ τέλειοι τοὶ μὴ μόνον ἀγαθοὶ ὄντες ἀλλὰ καὶ εὐδαίμονες. ἅ μὲν γὰρ εὐδαιμονία τελειότητας ἐστὶ βίῳ ἀνθρωπίνῳ· ὁ δὲ βίος ὁ ἀνθρώπινος σύστημα τῶν πράξεων, ἅ δ' εὐδαιμονία <ἅ> συμπεραίνουσα τὰς πράξεις. συμπεραίνει δὲ τὰς πράξεις ἀρετὰ καὶ τύχα, τὰ μὲν ἀρετὰ καττὰν χρῆσιν, τὰ δ' εὐτυχία καττὰν κατόρθωσιν. ὁ μὲν ὦν θεὸς οὔτε μαθὼν παρὰ τινος τὰν ἀρετάν ἀγαθὸς ἐγένετο οὔτε ἐπισυναρξαμένας αὐτῷ τᾶς τύχας εὐδαίμων· φύσει γὰρ ἦν ἀγαθὸς καὶ φύσει εὐδαίμων καὶ αἰεὶ ἦν καὶ ἐσσεῖται καὶ οὐδέποκα ὑπολείψει τοιοῦτος ἑὼν, ἀφθαρτος ἑὼν καὶ φύσει ἀγαθός·

ὁ δὲ ἄνθρωπος <οὔτε τᾷ φύσει ἀγαθός> οὔτε τᾷ φύσει εὐδαίμων, ἀλλὰ μαθήσιος
 καὶ προνοίας ποτιδέεται, ποτὶ μὲν τὸ γενέσθαι ἀγαθός τᾷς ἀρετᾶς, ποτὶ δὲ τὸ
 γενέσθαι εὐδαίμων τᾷς εὐτυχίας. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ δύο τούτων ἄ ἀνθρωπίνα
 εὐδαιμονία συγκεφαλαιοῦται, ἐπαίνω τε καὶ μακαρισμῶ· ἐπαίνω μὲν τῷ ἐξ
 ἀρετᾶς, μακαρισμῶ δὲ τῷ ἐξ εὐτυχίας. τὰν μὲν ὧν ἀρετὰν ἔχει διὰ τὴν θείαν
 μοῖραν, τὰν δ' εὐτυχίαν διὰ τὰν θνατάν. ἐξήρ<τ>ηται δὲ τὰ μὲν θνατὰ ἀπὸ τῶν
 θεῶν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς <ἀπὸ> τῶν οὐρανίων, τὰ δὲ χεῖρονα ἀπὸ τῶν βελτιόνων. καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἐπόμενος τοῖς θεοῖς ἀγαθός εὐδαιμονεῖ, ὁ δ' ἐπόμενος τοῖς
 θνητοῖς κακοδαιμονεῖ. τῷ μὲν γὰρ τὰν φρόνασιν ἔχοντι ἀγαθὸν εὐτυχία καὶ
 χρήσιμον· καὶ ἀγαθὸν μὲν διὰ τὰν γνῶσιν τᾷς χρήσεως, ὠφέλιμον δὲ διὰ τὸ
 συνεργεῖν ταῖς πράξεσι. καλὸν οὖν, ὅκα εὐτυχία παρῆ τῷ νόῳ, ὥσπερ ὠρίῳ
 ἀνέμῳ θέοντα, ποττὰν ἀρετὰν ἀποβλέποντα ποιέεσθαι τὰς πράξεις, ὥσπερ καὶ
 τὸν κυβερνάταν ποτὶ τὰς τῶν ἄστρων κινάσιας· οὕτω γὰρ οὐ μόνον ἀκολουθᾷσει
 τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ συντάξει τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ποτὶ τὸ θῆον. καὶ μὰν καὶ
 τοῦτό γα φανερόν ὅτι ἐκ διαθέσιος καὶ πράξιος βίος διαφέρων γίνεται· ἀνάγκα δὲ
 τὴν μὲν διάθεσιν ἢ σπουδαίαν ἢ φαύλαν ἤμεν, τὰν δὲ πράξιν ἢ εὐδαίμονα ἢ
 κακοδαίμονα· καὶ σπουδαίαν μὲν τὰν ἀρετᾶς μετεληφύϊαν, φαύλαν δὲ τὰν
 κακίας· τὰς δὲ πράξεις εὐδαίμονας μὲν ἐν τᾷ εὐτυχίᾳ· συμπεραίνονται γὰρ ποτὶ
 τὸν λόγον· κακοδαίμονας δ' ἐν τῇ ἀτυχίᾳ· ἀποτευκτικὸν γὰρ τῷ συμπεράσματος.
 διόπερ οὐ μόνον μαθεῖν δεῖ τὰν ἀρετάν, ἀλλὰ καὶ κτήσασθαι καὶ χρήσασθαι
 αὐτᾷ, ἢτοι ἐς φυλακίαν ἢ ἐς συναύξασιν ἢ καὶ μέγιστον ἐς ἐπανόρθωσιν οἴκων τε
 καὶ πολίων. οὐ γὰρ μόνον τὰν κτᾶσιν ἔχειν δεῖ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ [τε] τὰν
 ὄνασιν. ταῦτα δὲ πάντα ἐσσεῖται, αἵκα πόλιος εὐνομουμένας τύχη ὁ ἄνθρωπος.
 καὶ ταῦτα μὲν ἐγὼ φαμὶ εἶμεν τὸ ὀνομαζόμενον Ἄμαλθείας κέρας· ἐν εὐνομίᾳ
 γὰρ τὰ πάντα ἐστί, καὶ ἄνευ ταύτας οὔτε γεννᾶται τὸ μέγιστον τᾷς ἀνθρωπίνας
 φύσιος ἀγαθὸν οὔτε γενναθὲν καὶ ἀεξαθὲν δύναϊτό κα διαμένεν. καὶ γὰρ τὰν
 ἀρετάν καὶ τὰν φορὰν ποττὰν ἀρετάν αὐτὰ ἀμπέχει, τῷ καὶ φύσιος ἀγαθὰς
 γεννᾶσθαι κατταύταν· καὶ ἤθεα δὲ καὶ ἐπιταδεύματα καὶ νόμως εἶμεν τῶς
 ἀρίστω, ἔτι δὲ λόγως ὀρθογνώμονας, καὶ εὐσέβειαν δὲ καὶ ὀσιότητα ποτὶ τὰ
 τιμιώτατα. ὥστε τῷ μέλλοντι εὐδαιμονήσειν καὶ ὀρθόπλοον ἔξειν τὸν αὐτῷ βίον,
 εὐνομίας ὑπαρχούσας καὶ διαπερᾶσαι δεῖ καὶ διελθεῖν αὐτὸν ἀνομίαν
 καταλιπόντα. ἅμα δὲ καὶ ἀνάγκαν ἐπαμφέρει ὁ λόγος τοῖσιν ἔμπροσθεν
 εἰρημένοις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος κοινωνίας μέρος ἐντί· καὶ σὺν τούτοις ὀλόκλαρος
 γίνεται καττὸν αὐτὸν λόγον, σὺν τῷ μὴ μόνον κοινωνέν ἀλλὰ καὶ καλῶς
 κοινωνέν. ἄ μὲν γὰρ ἐν πλείοσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἐνὶ πέφυκε γίγνεσθαι· ἄ δὲ ἐν ἐνὶ
 μὲν, οὐ μὰν ἔτι ἐν πλείοσιν· ἄ δὲ καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν ἐνί, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἐνί ὅτι
 καὶ ἐν πλείοσιν. ἄρμονία μὲν γὰρ καὶ συμφωνία καὶ ἀριθμὸς ἐν πλείοσιν
 ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν· οὐδὲν γὰρ αὐταρκες, ὁ τούτων τῶν μορίων ποιεῖ τὸ ὄλον·

ὄξυακοῖα δὲ καὶ ὄξυδορκία καὶ ποδῶν ὠκύτας ἐν ἐνὶ μόνον, εὐδαιμονία δὲ καὶ ἀρετὰ ψυχῆς καὶ ἐν ἐνὶ καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἐνὶ ὅτι καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν τοῖς πλείοσιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. ἅ τε γὰρ τᾶς ὅλας φύσιος διακόσμησις καὶ τὸ καθ' ἐν ἑκάστον διακεκόσμηκεν καὶ ἅ καθ' ἑκάστον δὲ διακόσμησις τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ἐκπεπλήρωκε. τούτῳ <δὲ τὰ> ζῶα ἀκολουθεῖ διὰ τὸ τᾶ φύσει προᾶτον εἶμεν τὸ ὅλον τοῦ μέρους, ἀλλ' οὐ τὸ μέρος τῷ ὅλῳ. αἴτε γὰρ μὴ ἦν ὁ κόσμος, οὐδ' ἂν ὁ ἄλιος ἦν, οὐδ' ἅ σελάνα, οὐδ' οἱ πλάνατες ἀστέρες, οὐδ' οἱ ἀπλανέες· ὄντος δὲ γε τῷ κόσμῳ, καὶ τούτων ἑκάστον ἐστίν. ἴδιοι δὲ καὶ τοῦτό (ἂν) τις καὶ ἐπ' αὐτᾶς τᾶς τῶν ζῶων φύσιος. αἴτε γὰρ μὴ ἦν ζῶον, οὐδ' ὀφθαλμός, οὐδ' ἂν στόμα, οὐδ' ἂν ἀκοά· ὄντος δὲ γὰρ ζῶω, καὶ τούτων ἑκάστον ἐστίν. ὡς δὲ ἔχει τὸ ὅλον ποτὶ τὸ μέρος, οὕτω καὶ ἅ τῷ ὅλῳ ἀρετὰ ποτὶ τὰν τῷ μέρους. μὴ ὑπαρχούσας γὰρ ἀρμονίας καὶ ἐπόψιος θείας περὶ τὸν κόσμον, οὐ καὶ ἐδύνατο συνεῖμεν ἔτι καλῶς ἔχοντα τὰ ἐγκεκοσμημένα· μὴ ὑπαρχούσας δ' εὐνομίας περὶ τὰς πόλιας, οὐ καὶ δύναίτο τις ἀγαθὸς ἢ εὐδαίμων πολίτας ἤμεν. μὴ ὑπαρχούσας δ' ὑγείας περὶ τὸ ζῶον, οὐ καὶ δύναίτο πούς ἢ χεὶρ σθεναρά τε καὶ ὑγιεινὰ ἤμεν. ἔστι γὰρ ἅ μὲν ἀρμονία ἀρετὰ κόσμῳ, ἅ δ' εὐνομία ἀρετὰ πόλιος, ἅ δ' ὑγεία καὶ ἰσχύς ἀρετὰ σώματος. καὶ ἑκάστον δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς μερέων συντέτακται ποτὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν. ὀφθαλμοὶ τε γὰρ ὀρῶντι ὑπὲρ τῷ παντός σώματος, καὶ τᾶλλα δὲ μόρια τε καὶ μέρη ὑπὲρ τῷ ὅλῳ καὶ τῷ παντός συντέτακται.

Fr. 1 cfr = Κλέμενς Alex. Stromata II, 102, 1

καὶ μοι δοκεῖ παγκάλως Ἰπποδάμος ὁ Πυθαγόρειος γράφειν·

τᾶν φιλιᾶν ἅ μὲν ἐξ ἐπιστάμας θεῶν, ἅ δ' ἐκ παροχᾶς ἀνθρώπων, ἅ δὲ ἐξ ἀδονᾶς ζῶων.

Περὶ πολιτείας

Fr. 2 = Stobaios, Anthologium IV, 34, 71; p. 846 He. (Mullach 2; p. 14)

Ἰπποδάμου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ πολιτείας.

Πάντα μὲν ὦν τὰ θανατὰ δι' ἀνάγκαν φύσιος ἐν μεταβολαῖς καλινδεῖται, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν χερηόνων ἐπὶ τὰ βελτίονα μετατροπὴν λαμβάνοντα, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χερήονα. γενόμενα γὰρ ἀέξεται τὰ πράγματα καὶ ἀεξηθέντα ἀκμάζει καὶ ἀκμάσαντα γηράσκει καὶ τέλος ὕστατα φθείρεται· τὰ μὲν ὑπὸ φύσιος γινόμενα δι' αὐτᾶς τᾶς φύσιος ἐς τὸ ἀδήλον αὐτὶς τερματιζόμενα, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἀδήλου ἐς τὸ ὄρατὸν ἐπισυνερχόμενα ἀμοιβᾶ γενέσιος καὶ ἀνταποδόσει φθορᾶς κύκλον αὐταύτας ἀναποδιζοίσας, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ ἀφροσύνας

ἀνθρωπίνας ὕβρι καὶ κόρω ζεσάσας. οἰκοί τε καὶ πόλεις ὑπὸ μεγάλων εὐτυχημάτων ἀερθεῖσαι καὶ βίοι βαθυπλούτων ἅμα τοῖς μακαριζομένοις ἀγαθοῖς ἐς τὸν ὄλεθρον ἔβασαν. τῷ δεῖ καὶ συμβαίνει πᾶσαν ἀγεμονίαν τρισὶ χρόνοις ὀρίζεσθαι· ἐνὶ μὲν καὶ πρῶτῳ τῷ περιέχοντι τὰν κτᾶσιν, δευτέρῳ δὲ τῷ τὰν ἀπόλαυσιν, τελευταίῳ δὲ τῷ τὰν ἀπόλεσιν. τοὶ μὲν γὰρ πρῶτοι ἀτυχέες ἐόντες ἐκτῆσαντο, τοὶ δὲ δευτεροὶ εὐτυχέες γενόμενοι [ἐχρήσαντο, τοὶ δὲ τρίτοι ἀφρονες γενόμενοι] διέφθειραν. τὰ μὲν ὧν ὑπὸ θεῶν διοικημένα ἀφθαρτα δ' ἐόντα ὑπὸ ἀφθάρτων τὸν ἀεὶ χρόνον πέφυκε σφῆζεσθαι, τὰ δ' ὑπ' ἀνθρώπων θνατὰ ὄντα ὑπὸ θνατῶν ἐπιδέχεται ποικίλαν ἀεὶ μεταβολάν. κόρου μὲν γὰρ καὶ ὕβριος πέρας ὄλεθρος, ἀπορίας δὲ καὶ στενοχωρίας πέρας ἀνδραγαθία. βίου ἀνθρωπίνου τὸ καὶ ἀφ' ἑτέρων αὐτὸν περαίνεσθαι.

Fr. 3 = Stobaios, Anthologium IV, 1, 93; p. 28 He. (Mullach 2; p. 11)

Ἴπποδάμου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περι πολιτείας.

Φαμί δ' ἐγὼ ἐς μοῖρας τρεῖς διεστάσθαι τὴν σύμπασαν πολιτείαν· καὶ μίαν μὲν εἶναι μοῖραν τῶν ἀρετᾶ κυβερνώντων τὰ κοινά, δευτέραν δὲ τῶν δυνάμει, τρίταν δὲ τῶν ἐκπλαρώσει καὶ χορηγία τῶν ἀναγκαίων. ὄνυμαίνω δὲ τὸ μὲν πρῶτον πλᾶθος βουλευτικόν, τὸ δὲ δεύτερον ἐπίκουρον, τὸ δὲ τρίτον βάνουσον. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐλευθέραν βιοτὰν ἐχόντων οἰκῆα φαμί εἶμεν, τὸ δὲ τρίτον τῶν βιοπόνων. καὶ τὸ μὲν βουλευτικὸν ἄριστον εἶμεν, τὸ δὲ βάνουσον χερῆιον, τὸ δ' ἐπίκουρον μέσον. καὶ τὸ μὲν βουλευτικὸν ἄρχεν δεῖ, τὸ δὲ βάνουσον ἄρχεσθαι, τὸ δὲ ἐπίκουρον καὶ ἄρχεν καὶ ἄρχεσθαι. τὸ μὲν γὰρ καὶ τί δεῖ πρᾶττεν προβουλεύει, τὸ δ' ἐπίκουρον τῷ μὲν προπολεμεῖν ἄρχει τῷ βαναύσω παντός, τῷ δὲ προβουλεύεσθαι ἄρχεται.

Fr. 4 = Stobaios, Anthologium IV, 1.94 p. 29 He. (Mullach 2; p. 11)

Ἐν ταύτῳ.

Ταυτᾶν δὲ τῶν μοιρᾶν ἐκάστα πάλιν εἰς τρία τέτακται. τῷ τε γὰρ βουλευτικῷ μέρους τὸ μὲν ἐστὶ πρόεδρον, τὸ δὲ ἀρχοντικόν, τὸ δὲ κοινοβουλευτικόν· πρόεδρον μὲν τὸ προσυνηδρεῦον καὶ [τὸ] προβουλευόμενον περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ὕστερον ἐπανφέρων ἐπὶ τὰν βουλάν· ἀρχοντικὸν δὲ τὸ ἦτοι ἄρχον ἢ γεγενναμένον ἀρχοντικόν· κοινοβουλευτικὸν δὲ τὸ ἄλλο πλᾶθος τὸ παραδεχόμενον τὰ προσυνηδρευμένα καὶ ἐπιψαφίζόμενον καὶ ἐπικυροῦν τὰ ἐπὶ κρίσει. ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν, δεῖ τοὺς μὲν προέδρους ἐπὶ τὸ κοινοβουλευτικὸν ἀναφέρειν, τὸ δὲ κοινοβουλευτικὸν διὰ τῶν στραταγῶν ἐπὶ τὰν ἐκκλασίαν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ ἐπικούρῳ καὶ (τῷ) δυναμικῷ μέρους τὸ μὲν τι ἐστὶν ἀρχοντικόν, τὸ δὲ προμαχατικόν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ πλεῖον μέρος ἀγελαῖον καὶ στρατιωτικόν· ἀρχοντικὸν μὲν ὧν ἐστὶν, ἐξ ὧν στρατοπεδάρχαι καὶ ταξιάρχαι καὶ

λοχαγοὶ καὶ πρόμαχοι καθίστανται καὶ καθόλου πάντες οἱ ἀγεμονίαν ἔχοντες· προμαχατικὸν δὲ τὸ τῶν ἀνδρικωτάτων καὶ θυμικωτάτων καὶ τολματικωτάτων πᾶν γένος· ἀγελαῖον δὲ καὶ στρατιωτικὸν τὸ λοιπὸν πλᾶθος. τῷ δὲ βαναύσῳ καὶ βιοπονατικῷ τὸ μὲν ἐστὶ γεωπόνον καὶ περὶ τὰν κατεργασίαν τᾶς χώρας κατασχολούμενον, τὸ δὲ τεχνατικόν, ὄργανα καὶ ἐπιμαχανάματα τοῖς τῷ βίῳ πράγμασιν ἐκποριζόμενον· τὸ δὲ μεταβλατικὸν καὶ ἐμπορικόν, ὃ τὰ μὲν ἐν τᾷ πόλει περιουσιάζοντα ἐπὶ τὰν ξέναν διάγεται, τὰ δὲ ἀπὸ τᾶς ξένας ἐς τὰν πόλιν. τὰ μὲν οὖν συστάματα τᾶς πολιτικᾶς κοινωνίας διὰ τοσούτων καὶ τοιῶνδε μερέων συντέτακται· ἔπειτα δὲ καὶ περὶ ἀρμογᾶς καὶ ἐνώσεως αὐτῶν ῥητέον.

Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὰ κοινωνία λύρας παντελήα ποτέοικεν τῷ ἐξαρτύσιός τε δέεσθαι καὶ συναρμογᾶς καὶ τὸ τελευταῖον ἐπαφᾶς τινος καὶ προσχράσιος μωσικᾶς. περὶ μὲν ὧν ἐξαρτύσιος πολιτείας ἐκ τίνων καὶ πόσων συνέστακεν, εἴρηται μοι καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· περὶ δὲ συναρμογᾶς καὶ ἐνώσιος αὐτῶν πειρασοῦμαι νῦν λέγειν. φαμί δὲ ἔγωγε τρισὶ τούτοις συναρμόζεσθαι τὰν πολιτικὰν κοινωνίαν· λόγοις ἐπιτηδεύμασιν ἔθων νόμοις· καὶ διὰ τριῶν τούτων παιδεύεσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ σπουδαιότερον γίγνεσθαι. τοῖ μὲν γὰρ λόγοι διδάσκοντι καὶ ἐπιθυμίας ἐμποιεῦντι προτρεπόμενοι πρὸς ἀρετάν· τοῖ δὲ νόμοι τὰ μὲν φόβοις κατέχοντες ἀπερύκοντι, τὰ δὲ τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς δελεάζοντες ἐκκαλέονται· τὰ δὲ ἔθη καὶ ἐπιταδεύματα πλάσσει καὶ κηροχυτεῖ τὰν ψυχάν, φυσίωσιν ἐμποιεῦντα διὰ τᾶς συνεχέος ἐνεργήας. δεῖ δὲ τὰ τρία ταῦτα συντετάχθαι ποτὶ τε τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν εἰ μὲν δυνατὸν στοχάζεσθαι πάντων, εἰ δὲ μὴ γε, δυοῖν <ἢ> ἑνός· ὥστ' εἶμεν καὶ τὸν λόγον καλὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέροντα καὶ τὸ ἔθος καὶ τὸν νόμον· προτιμῆσθαι δὲ πρῶτον τὸ καλόν, δεύτερον δὲ τὸ δίκαιον, τρίτον δὲ τὸ συμφέρον. τὸ καθόλου γε πειρᾶσθαι διὰ τούτων ὡς ὅ τι μάλιστα ποιεῖν τὰν πόλιν, ὅπως ὁμολογήσῃ καὶ σύμφωνος <ἢ> τοῖς αὐτᾶς μέρεσιν, ἀλλὰ μὴ στασιάζουσα καὶ διαμαχομένα. ἐσεῖται δὲ τοῦτο, αἵκα τὰ πάθεα τᾶς ψυχᾶς παιδεύηται τῶν νέων καὶ ἐς τὸ μέτριον ἀγινῆται τοῖς ἀδέσι τε καὶ λυπαροῖς, καὶ αἵκα <τὰ> περὶ τὰς οὐσίας μέτρια καὶ ἀπὸ γεωπονίας ἔχοντα τὰν πρόσοδον· καὶ αἵκα τὰς ἀρχὰς ἄρχωντι τὰς μὲν ἀρετᾶς δεομένας τοῖ ἀγαθοί, τὰς δ' ἐμπειρίας τινὸς τοῖ ἐμπειροί, τὰς δὲ παροχᾶς τινος καὶ δαπάνας τοῖ εὐποροί, καὶ τούτοις πᾶσι κατὰ τρόπον ἄρξασιν τὰς καταξίας (ἀρχὰς) διανέμωντι τιμάς. ἐπεὶ δὲ τᾶς ἀρετᾶς αἰτίαι τυγχάνοντι τρεῖς, φόβος ἐπιθυμία αἰδώς, δυνασεῖται τὸν μὲν φόβον ὁ νόμος ἐμπαρασκευάζειν, τὰν δὲ αἰδῶ τὰ ἔθεα (τοῖ γὰρ ἐθισθέντες καλῶς αἰδέονται τὰ αἰσχρὰ πράσσειν), ὁ δὲ λόγος τὰν ἐπιθυμίαν. ἀγωγὸν γὰρ τᾶς αἰτίας ἀπόδοσις ἅμα καὶ ἐφελκυστικὸν τᾶς ψυχᾶς, ἄλλως τε δὴ καὶ γιγνόμενον μετὰ προτροπᾶς. διὸ καὶ φρατρίας καὶ συσσίτια καὶ συσκανίας καὶ συναγελισμούς, τὰ μὲν στρατιωτικούς, τὰ δὲ καὶ πολιτικούς, ἐγκατασκευάζεν δεῖ ταῖς τῶν νέων

ψυχαῖς, συναρμόζεν δὲ καὶ τὸ τῶν πρεσβυτέρων γένος αὐτοῖς, ἐπειδήπερ τοὶ μὲν νέοι δέονται σωφρονισμῷ καὶ καταρτύσιος, τοὶ δὲ πρεσβύτεροι φιλοφροσύνας καὶ διαγωγᾶς ἀλύπω.

Fr. 5 = Stobaios, Anthologium IV, 1, 95; p. 33 He. (Mullach 2; p. 13)

Ἐν ταύτῳ.

Ἐπεὶ ὧν διὰ τριῶν ἐλέγομεν σπουδαῖον ἀποτελεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, διὰ τε τῶν ἐθέων καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ λόγου, σκοπιάζεσθαι δεῖ πῶς τε διαφθείρεσθαι πέφυκε τὰ ἔθρα καὶ πῶς διαμένεν. εὐρήσομες δὴ τὰ ἔθρα φθειρόμενα κατὰ δύο τρόπως, ἢ γὰρ δι' αὐτῶς ἢ διὰ τῶς ἐκτός. καὶ διὰ μὲν αὐτῶς, ἦτοι διὰ τὸ φεύγειν τὰς λύπας ἢ διὰ τὸ αἰρέεσθαι τὰς ἡδονάς· διὰ μὲν γὰρ τὸ φεύγεν τὰς λύπας τῶς πόνως οὐχ ὑπομένοντι, διὰ δὲ τὸ διώκεν τὰς ἡδονάς τὰ ἀγαθὰ (τοῖς) ἀποβάλλοντι. ἐργατεύοντι δὲ τοὶ μὲν πόνοι τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις, ταῖς δὲ ἀδοῦναι τὰ κακά· ἀκρατέες ὧν καὶ μαλακοὶ γινόμενοι θηλύτεροι γίνονται ταῖς ψυχαῖς καὶ ποτὶ τὰς ἀναλώσιαις πολυδαπανώτεροι. διὰ δὲ τῶς ἐκτός, αἶκα ξενικὸς ἐπίδαμος ὄχλος γένηται εὐαμερίαις ἐμπορικαῖς χαίρων, ἢ καὶ τοὶ ἀστυγείτονες φιλάδονοι καὶ τρύφακες ἐόντες μεταδιδῶντι τοῖς πλασιάζουσι τῶν παρ' αὐτοῖς ἐθέων. διὸ δεῖ τῶς νομοθέτας καὶ τῶς ἀγελάρχας ἐπιμελῶς παρατηρεῖν, εἰ ἐπιμελῶς συνασκεῖται τὰ ἔθρα καὶ ὁμαλῶς πορεύεται διὰ πάντων· ἔτι δ' εἰ τὸ γνάσιον καὶ τὸ αὐθιγενὲς πλᾶθος τᾶς πολιτείας διαμένει ἀκέραιον καὶ ἀπαράμικτον ὑπάρχον ἀπὸ τῷ ἄλλω γένεος· καὶ εἰ τὰ μεγέθεα τῶν βίων ἐν τοῖς αὐτοῖς διαμένει καὶ οὐ παρὰ πολὺ· ἅμα γὰρ τῷ τὰ περισσὰ κτᾶσθαι καὶ τὰ περισσὰ μαστεύοντι.

Καὶ τὰ μὲν ἔθρα οὕτως ἀσφαλίζεσθαι χρὴ· τῶς δὲ λόγως, τὸ τῶν σοφιστῶν γένος ἐπικρίνοντας καὶ δοκιμάζοντας εἰ ποτὶ τοὺς νόμους καὶ τὰ πολιτικὰ δόγματα καὶ τὰς ἰδίας οἰκονομίας τῶν βίων ὠφέλιμα λέγοντι· οὐ γὰρ τὰν τυχοῦσαν ἀλλὰ τὰν μεγίσταν κακοδαιμοσύναν ἐντίκτοντι τοὶ τῶν σοφιστῶν λόγοι ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς, αἶκα τι τολμῶντι κινήν παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἢ τῶν θείων ἢ τῶν ἀνθρωπίνων, <δ> οὐδὲ ποτὶ ἀλάθησαν οὐδὲ ποτὶ ἀσφάλησαν οὐδὲ ποτὶ δόξαν κύριόν ἐστι, ζόφωσιν δὲ καὶ σύγχυσιν ἐπιφέρει τῷ κοινῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. τοιοῦτοι δὲ λόγοι τυγχάνοντι ὑφανθέντες, ἦτοι μὴ εἶμεν τὸ θεῖον ἢ καὶ ἐὸν μὴ ἔχεν οὕτως ποτὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὥστ' ἐπιβλέπεν αὐτὸ καὶ φροντίζεν, ἀλλ' ἔάν καὶ κατολιγωρεῖν. καὶ γὰρ ἅ τοιαῦτα παραδοχὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀφροσύναν καὶ ἀδικίαν ἐντίκτει <ἴσσαν> οὐδ' εἰπεῖν δηλομένοις εὐμαρές ἐστι. πᾶς γὰρ ἄνθρωπος ἀναρχίας πλαρωθεὶς καὶ τὸν ὑποπτον ἀπώσαμένος φόβον σκιρτᾷ τε καὶ παρανομεῖ παντοδαπὸς γινόμενος. χέρεσθαι δὲ τῷ λόγῳ πολιτικῷ καὶ σεμνῷ καὶ οἰκείῳ τᾶς διαθέσιος τῷ λέγοντος,

ἀλλὰ μὴ προσποιητῶ· οὕτω γὰρ ἄ λέξις ἐσσεῖται τὸ τῶ λέγοντος ἦθος ἐμφαίνουσα.

Ἐκ δὲ τῶν νόμων δεῖ τὴν ἀσφάλειαν οὕτως ἐπιφέρειν, αἵκα σύνθετος ἂ πολιτεία ἢ καὶ συντεταγμένα ἐκ πασῶν τῶν ἀλλῶν, λέγω δὲ οὐ τῶν παρὰ φύσιν, ἀλλὰ τῶν κατὰ φύσιν. τυραννίδος γὰρ οὐδεμία χρεία ταῖς πόλεσιν, εἰ μὴ ποκα τᾶς ὀλιγαρχίας ἐπὶ βραχύ. δεῖ τοίνυν βασιλείαν πρῶταν ἐντετάχθαι, καὶ δεύτερον ἀριστοκρατίαν. βασιλεία μὲν γὰρ θεομίματον πρῶγμα καὶ δυσφύλακτον ὑπὸ ἀνθρωπίνας ψυχᾶς· ταχέως γὰρ ὑπὸ τρυφᾶς καὶ ὕβριος ἀλλάσσεται· διόπερ οὐ δεῖ κατὰ πᾶν αὐτᾶ χρέεσθαι, μέχρι δὲ τῶ δυνατῶ καὶ ποτὶ τὴν πολιτείαν χρησίμω. τὴν δ' ἀριστοκρατίαν ἐπιπλέον ἐμπλέκεν, τῶ πλείονας εἶμεν τῶς ἄρχοντας καὶ φιλοζήλως διατίθεσθαι ποτ' αὐτοὺς καὶ πολλάκις ἀντιμεταλαμβάνεσθαι τὰς ἀρχάς. δημοκρατίαν <δ> ἀναγκαῖον μὲν εἶμεν πάντως· δεῖ γὰρ τὸν πολίταν μέρος ὑπάρχοντα τᾶς συμπάσας πολιτείας φέρεσθαι τι ἀπ' αὐτᾶς γέρας· ἐπέχεσθαι δ' ἱκανῶς αὐτὰν δεῖ· θρασὺ γὰρ καὶ προπετὲς τὸ πολὺ πλῆθος.